

Summaries in Pashto

ډول په بشري اقداماتو کې د اغیزمن شویو ښځو لپاره شوی. که څه هم ددوی څخه ندرتا غوښتل شوی چې روحی ټولنیزه روغتیا په خپل محل او په خپل عبارت تعریف او عملی کړی، نو ځکه ددی ډول پروگرامونو اغیزه تعین شوی. دهمدی له کبله په شواهدو ولاړ اغیزمنتوب کمزوری پاتی کیږی.

دغی مطالعی دوه ډوله میتودونو وکارول (*participatory and ethnographic*) او د ۱۲۱۸ سمیل چې د ۱۸-۶۵ عمر لرونکو په گروپي بحث کې او ۷۹ نږدی پایوانو سره په بیروندی، نیپال، او شمالي یوگندا کې ترسره شوی.

داخیزنه دسره تړلو مثبتو تیاویو او هڅونکو ساحو دودی سره منتج کیږی کوم چې مشکل دی له روحی ټولنیز مفصلو نیلگو سره کیږی.

تادیو کاپی کیدونکی روش چې دبالغو جنگ خپلو ښځوډیروگرام دارزونی لپاره پکاریری دیوه خایی ښوونکی یا شاخصی د جوړول یا وده ورکولو وړاندیز کوی چې ددوی نظریات ضمیمه کړی کله چې داسی پروگرامونه او پالیسی پلانیری چې ددوی دکتی لپاره وی.

کلیدی ټکی: جنگ خپلی، برخه اخستونکی ارزونه، روحی ټولنیزه روغتیا، ښځی

دورخنیو روانی شخړو منځگړیتوب په یو لانجمن خای کې:
یوه کوالیټیټیو څیړنه په غزه کې

لیکوالان: *Alison Schaffer, Hajar Masoud & Rania Sammour*

د *IASC* لارښود د روانی روغتیا په هکله او روحی ټولنیز ه مرسته (*IASC, 2007*) دلمریو اړتیاوو برابرول غښتلی کوی اوندکونی او ټولنی مرسته کوی دیو کلیدی روش په ډول چې وکولی شی دبحران خپلو او جنگ خپلو عموسی روغتیا لابنه کړی. که څه هم، مثبتی اغیزی او یا په شواهدو ولاړ ددی نوښتو لپاره، چې د روحی ټولنیزی مفکوری او تحقیق عدسیه له طریقو لیدل شویده، محدودی دی.

. *A World Vision* آسترالیامرستو دبدیل معیشت پروژوه چې په *qualitative* ډول په غزه کې امتحان شوه ددی لپاره چې وپلټی چې څنگه دا پوښتنه چې روحی ټولنیزه مرسته دنارینه، ښځینه او ماشومانو روغتیا لابنه کوی.

د *qualitative* ازماینی پالیی چې پدی خای کې وړاندی شوی ښکاره کوی چې محلی توصیه شوی لابنه شوی احساسات د ورځنی ستونځی په کمولو سره او تروماتیکی پېښی او روانی روغتیا ترمنځ دمنځگړو توب تقویه کول لکه څنگه چې *Miller (2010) & Rasmussen* وپلټی شوی. دامقاله

همدارنگه د گڼ نسیلپلنه او مدغم شوی روحی ټولنیزی مرستی طریقې دهغه پروگرام لپاره چې د مکملی کورنی مفکوری سره وړاندی کیږی ښکاره کوی، کوم چې په پراخه ډول دجنگ خپلی ټولنی روحی ټولنیزی اړتیاوی تقویه کوی. دامقاله وړاندی د اغیزمنه کړنو د هر اړخیزه روحی ټولنیزه مرستی روش راغبرگوی.

کلیدی ټکی: شخړه، ورځنی ستونځی، روحی ټولنیز، روغتیا

منځگړتوب ۱۲.۲ کله لنډیز

ځانگړی برخه دکیسی سره دمخامخ کیدو درملنه باندی بحث

جنگ وروسته روحی ترضیض یا PTSD د مداخلو ارزونه په غریبو او منځنی اقتصاد لرونکو هیوادونو کې: NET درملنه

لیکوالان: آدریان پ. موندت، پیټرا وونسجی، آندریاس هینز او کریشین پروس

دامقاله د ناڅاپی کنترول شوی موثریت ترایل (*randomised controlled efficacy trials*) د PTSD درملنی دارزونی لپاره یوه کارلاره پانقشه په غریبو او منځنی اقتصاد لرونکو هیوادونو کې برابروری کوم چې (*NET*) *Narrative Exposure Therapy* دکیسی سره مخامخ کیدلو درملنه عملی کیږی. د میتودی او مفکوریو شاخصونو یو لست چې

امتحانی ارقام وارزوی جوړشوی او د شپو امتحانی مداخلی په ارزیابی کې تری گټه واخستل شوه. ددی درملنی موثریت چې اعراض کم کړی په اصلی ډول له هغو هڅو راکمیږی کومچې په اوږد محاله تعقیبی تکوکی اندازه شوی او هغه چې په لږڅه وختی تعقیب کې کتل شوی نوه. معلومی مداخلی لکه دکیسی سره مخامخ کیدنه درملنه، ممکن پیره لنډه وی ددوام له

نظره چې هغه PTSD ته خواب وواپی چې دپه پسی روانی ترضیض سره دمخامخ کیدو له کبله او دټولنیز چاپیریال د مختل کیدو له کبله رامنځته شوی. دکیسی سره دمخامخ کیدو درملنه یا طریقو فرهنگی او سیاسی چاپیریال په نظر کې نه نیسی او نه هم دروانی ترضیض اغیزی په ټولنه او داسی ښکاری چې له دیری جامع پاملرنی سره تړلی ندی. ددی په پایله کې ددی درملنی داغیزمنتوب لپاره ارقام د افت څخه وروسته خایونو کې پدی کې شامل ندی. مفکوری ستونځی باید په یوه دیر اغیزمن امتحان کې په نظر کې ونیول شی.

کلیدل ټکی: دکیسی سره مخامخ کیدلو درملنه، امتحانی اغیزمنتوب، *posttraumatic stress disorder*، کتنه بلل شوی نظریات: دژورنال چلونکو جرگی دبیلابیلو ماهرینو (*F. Neuner, et al., D. Pedersen, A. Orieny Fernando, W. Yule, A. Rasmussen, and A. Northwood*) نظریات غوښتی دی

ترڅو خپل لنډ نظریات د *posttraumatic stress disorder* لپاره دافدماتو ارزیابی کونه بحث کړی په غریبو او متوسط اقتصاد لرونکو هیوادونو کې: دکیسی سره مخامخ کیدلو درملنه، دهغه بحث په معرفی سره چې د ډاکتر پیټر وینتو وخیل لخوا وړاندی شوی.

نوری ونډی:

ددی لپاره چې په زړه کې ښه وی: دښځو درک روحی ټولنیزی روغتیا څخه په دریو و جنگ خپلو هیوادونو کې.

لیکوالان: *Martha Bragin, Karuna Onta, Taaka Janepher, Generose Nzeyimana & Tonka Eibs*

مسلم شخړی تباه کونکی اغیزی دښځو په روانی او ټولنیز ه روغتیا باند په وروستیو کلونو کې مطالعه شوی او مستند شوی کومچې روانی پروگرامونو دضمیمه کول دیو معیار په

ته په مملکت کې وده ورکړی. لیکوال د ۲۰ داسې کسانو بېلگه وکاروله چې قناعت ورکونکې ژوند یې تیر کړی او *posttraumatic stress disorder* هېڅ اعراض یې نده پیداکړی. اکثره یې دعامه وژنې په وخت کې دلسو کلونو څخه کم عمر لرونکي وه، او ټولو یو یا دوه والدین له لاسه ورکړي په هغه وخت کې. او ټول د *the Association des Etudiants et Éléves Rescapés du Genocide* د ژنده کونک د تنظیم غړي وه چې دبیرو کورنۍ په ډول دکلونوالو خدمت کړی. مرکې په د *qualitative research* سره تجزیه شوی. او تجزیه دداسې یو کورس دکلونوالو په شرحه منتج کيږي، ژوند دعامه وژنې په دوران کې او وروسته او په نظري معلومات دهغه فکتورونو چې په جوړ جاړ کې ونډه واخسته. پایلې ښکاره کوي؛ دڅیرمو اغیزمن جوړجاړی ماډل؛ په کوم کې چې دڅیرمو شتون خان اغیزمنتوب رامنځته کوي کوم چې جوړجاړی اسان چاری کوي کومه چې هغه وړتیا دی چې تیره تروما ماته کړی او کامیابه ژوند رامنځته کړی.

کلیدی ټکي: عامه وژنه، دڅرنګوالي څیړنه، جوړجاړی، رواندې، تروما
دترمنښت جوړونه او دستریا مخنیو د مرستندویه کارکوونکو په منځ کې په فلسطین کې:

لیکوال: *Alessandra Pigni*

دامقاله دپوره توجه کولو عرف دیو شخصي کيسې له لاری په خپریه کارکوونکو ته په غربي ترانګه او بیت القدس کې را پیژنی ددی لپاره چې وکولی شو چې ستریا یا خستګی راکمه کړی. *Mindfulness* د پوهاوی ودی ته چې عمدی پاملرنی له لاری رامنځته کيږي راجع کيږي، په حال کې، دشفقت سره او خلاص زړه سره. د بیداری اګاهي ودی ورکولو له لاری، مونږه ومونده چې څنګه په حال کې ژوند وکړو ددی پرځای چې تیر یا راتلونکی په اړه فکر وکړی. د دی ډول اقداماتو له لاری، لیکوال یو ارواه پوه دښتری خپریه کار دتجربه سره په دی موخه د؛ زدکړی او پاملرنی؛ فرهنگ ته د خپریه کارکوونکو او ددوی په ادارو کې ونډه ورکړی. په ګوته شوی لیډ لوری د شخصي او نړیوالی روغتیا تر منځ اړیکې منی د شخصي او نړیوالو بدلونو تر منځ. کلیدی ټکي: ستریا، خپریه ادارې، عمدی پاملرنه، فلسطین، ارتجاعیت

ټولنیزه پانګه او روانی روغتیا: اړیکې او مغلقتیا دجنگ څخه وروسته بیا رغونه.

لیکوالان: *Willem F. Schoth & Alastair K. Ager*

په جنگ خپلو ټولنو کې ډیری دټولنیزو جوړښتونو د ماتیدل رامنځته کيږي.

ددی په څنګ کې، غم او تروما، د غیر کافي روغتیایی چوپړتیاوو او بی امنی، تروانی روغتیا ستونزې ډیروي. ټولنیزه پانګه یوه کلیدی څیرمه ده چې وروسته د جنگه بیا رغونی سره مرسته وکړی، او په ډیریدونکی توګه نه یواځې دیو څیرمی په توګه چې اقتصادي او ټولنیزه وده تقویه کوي، خو همدارنګه مهمه اغیزه په دټولنی په روغتیا لری. که څه هم، دټولنیزې پانګې او روانی روغتیا ترمنځ اړیکې مغلقي دی. په دی اساس، دامقاله دټولنیزې پانګې په معرفت سره پیل کيږي، یو عمومي نظر په غټو موندنو دروغتیا او او ښه والی باندی وړاندی کوي او همدارنګه روانی روغتیا سره او وروسته دجنگ بیا رغونی حالاتو په اړوند. په پای کې، دا پلټی چې ټولنیزه پانګه په هوبینباری سره وده کولی شي، لکه څنګه چې دیو ټولنی په لیول ټولنیزې درملنی پروګرام له طریقه په رواندا که ترسره شوی. داسې معلومیږي د ټولنیزې پانګې وده ورکول په جنگ خپلو هیوادونو کې منطقی معلومیږي، اضافی کارته اړتیا شته، دواړه مستند کول دسعتبرو څیرمو تر لاسه کول او سره جداکول یا تجزیه کول دهغه لارو داغیزو په ټولنیزه ښه والی او روانی روغتیا.

کلیدی ټکي: ملکی برخه اخستنه، دټولنی په سطحه روحی ټولنیز اقدامات، روانی روغتیا، وروسته دجنگ څخه بیا رغونه، جنگ، ټولنیزه پانګه

دجوړجاړی لاری چاری په رواندا کې: دڅیرمو داغیزمنتوب ماډل

لیکوالان: *Fabien Dushimirimana, Vincent Sezibera & Carl Auerbach*

په ساحه کې محقیقین او کارکوونکی دښخړی وروسته ساحه کې روانی روغتیا یوه ځانګړی تشویش د تروماس ره او ضرر دبیا رغونی له جوړجاړی مفکوری څخه. دا نوی نظریه پدی توجه کوي چې څنګه خلک په انفرادی او ټولیزه توګه کولی شي خپل ژوند او ادارې بیا آبادی کړی. دا څیړنه جوړجاړی به رواندا کې وروسته د عامه وژنې څخه ازمايي، په دی موخه چې د جوړجاړی پروسه پوهی یو ماډل